

HANDLEIDING FILOSOFISCH GESPREK BIJ HET KINDERBOEK **GEDACHTEN DENKEN**

Het is van 15 t/m 23 april 2023 weer de Week van de Kinderfilosofie. De Week van de Kinderfilosofie heeft een nieuwe boekenprijs in het leven geroepen voor het Beste Filosofische Kinderboek. Boeken zijn een mooie laagdrempelige manier om kinderen aan het denken te zetten over filosofische vragen en kwesties.

Bij alle boeken die op shortlist staan is een handleiding gemaakt om dat nog makkelijker te maken. Met deze handleiding kun je samen verder filosoferen over het boek.

Dat kun je thuis op de bank doen, onderweg in de trein, op het strand of op een andere plek. En natuurlijk in de klas of op de BSO.

Voordat je in gesprek gaat

Je gaat een filosofisch gesprek voeren met één kind of een groepje kinderen. Dit gesprek valt of staat met:

- De interesse van de kinderen in het onderwerp. Onderstaande vragen hebben het doel te prikkelen. Prikkel het niet (genoeg)? Probeer dan een andere vraag.
- Ook jouw eigen houding is van belang. Zie het gesprek als een gezamenlijk onderzoek:
 - er is geen goed of fout antwoord,
 - je weet het antwoord zelf ook niet,
 - maar je bent wel geïnteresseerd in het (gezamenlijk) beantwoorden van de vraag.
- Om antwoord te kunnen geven, denken de kinderen en jij vooral na over de vraag of doorvraag-vraag en luisteren jullie aandachtig naar elkaar.

Socrates

De filosoof Socrates ging ervan uit dat je bij dit soort vragen de antwoorden kunt vinden in jezelf. Waarschijnlijk vinden jullie verschillende antwoorden in jezelf, vanuit een andere kijk op de wereld. Onderzoek van daaruit verder waarom je iets vindt en wat je vindt van de andere antwoorden. Ben je het ergens helemaal niet mee eens? Dan gaat het er niet om de ander te overtuigen van jouw gelijk, maar om het onderzoek naar de achterliggende reden

FILOSOFISCH GESPREK BIJ HET KINDERBOEK GEDACHTEN DENKEN

door Annelies Appelhof

www.dezAAkA.nl

Bij het boek **GEDACHTEN DENKEN** kan je na elke zin of bladzijde stil staan en samen over de woorden nadenken. Vergeet daarbij ook de tekeningen niet! Hoe verhouden die zich tot de tekst? Verbeelden ze de tekst? Hoe?

Hieronder staan een paar zinnen uitgelicht met suggesties voor een gesprek. Aan het einde staat een tekenopdracht.

Jij en jouw gedachten

“Soms gaat een gedachte met jou aan de haal.”

- Wat betekent ‘mee aan de haal gaan’?

Als de kinderen de uitdrukking niet (goed) kennen, vertel je ze wat het betekent.

Bijvoorbeeld: ‘ergens *mee aan de haal gaan* betekent dat je iets bestaands helemaal naar je eigen hand zet. Je kunt bijvoorbeeld aan de haal gaan met een idee, een verhaal of een liedje. Dan verander of gebruik je het zoals jij het wil.’

Terug naar de zin: “Soms gaat een gedachte met jou aan de haal.”

- Begrijp je wat deze zin kan betekenen?

Als dit een (te) lastige vraag is, kan je de kinderen helpen: ‘Heb je wel eens een gedachte gehad die je niet wilde, maar die maar niet wegging?’

- Kan je daar een voorbeeld van geven?
- Waarom wilde je die gedachte niet?
- Wat waren de gevolgen van die gedachte en het niet-weggaan? Hoe voelde je je erdoor? Wat deed je? Kreeg je er nog andere gedachten door?

Als ze het woord ‘piekeren’ kennen, kan je dat bespreken.

- Waarover heb jij wel eens gepiekerd/pieker jij wel eens?
- Hoe voelt piekeren? (Eventueel: hoe ziet ‘piekeren’ eruit in een tekening of in beweging?)

Als de kinderen aangehaakt zijn op: gedachten die je niet wil, die hun eigen gang gaan en met jou *aan de haal* kunnen gaan, dan kan je het gesprek filosofisch verdiepen:

Want hoe kan *jij* dingen denken die *jij* niet kan sturen? Ben jij het dan wel die die gedachte denkt? Hoe zien de kinderen dit voor zich? Wat zijn gedachten? Wie ben *jij*?

Je kunt er nu deze zinnen uit het boek bij pakken:

**“Kun je een gedachte willen?
Zeker, maar de gedachte wil jou niet altijd.”**

Dit gaat over het tegenovergestelde als “Soms gaat een gedachte met jou aan de haal.”
Kunnen ze dat uitleggen?

- Wanneer wil een gedachte jou niet? Wat voor/welke gedachte zou jou niet willen denk je?
- In hoeverre kan je zelf je gedachten kiezen?
- Bestaan er slechte gedachten? Is het slecht als je die denkt?
- Kan je liegen tegen jezelf?
- Wat je denkt, maakt dat (ook?) wie je bent? Of is het belangrijker wat je doet? Ben je bijvoorbeeld aardig als je aardig doet maar onaardig denkt?

Soorten gedachten

Bedenk voorbeelden bij:

“Soms is een gedachte licht en stil.”

“Soms is ze luid en zwaar.”

Kijk hierbij ook naar de tekening!

Laat de kinderen hun voorbeelden toelichten.

Denken en weten

“Soms weet je niet wat je denkt.”

- Kan dat?

“Soms denk je dat iets weet.”

- Wat weet jij zeker?
- En wat weet je bijna zeker, maar niet helemaal?
- Heb jij wel eens gehad dat je iets zeker wist en dat later bleek dat het toch niet zo was?
- Wat is het verschil tussen denken dat het zo is en weten dat het zo is?

Vroeger wisten de mensen zeker dat de aarde plat was..

En er zijn nu ook mensen die dat denken..

Zijn mensen de enigen die denken?

- Hebben dieren gedachten? (Zo ja: geldt dit voor alle dieren ? Voor welke dieren niet? Waarom niet?)

- Hebben robots/computers gedachten?
- Hebben bomen gedachten?
- Hebben knuffels gedachten?

Daag de kinderen uit hun antwoorden toe te lichten en verder en dieper te denken. Waarom wel/niet? (Denk je het of weet je het?) De achterliggende vraag is: wat zijn gedachten/wat is denken?

Teken een gedachtentuin

Zoals er dierentuinen voor dieren bestaan, kan je een gedachtentuin voor gedachten tekenen! Maak verschillende verblijfplaatsen (hokken, kooitjes, op een eilandje, loslopend..) voor verschillende soorten gedachten. Sommige soorten gedachten kunnen misschien een verblijfplaats delen, net zoals sommige dieren in de dierentuin.

Creëer in ieder geval een plek voor:

- een enge gedachte
- een fijne gedachte
- een lieve gedachte
- een gekke gedachte
- een irritante gedachte
- een foute gedachte

Schrijf de gedachte op in z'n verblijfplaats. Gebruik letters (kleur, vorm, grootte) die passen bij de soort.

Je mag gedachten gebruiken die je wel eens hebt, of nieuwe verzinnen.

Wij wensen jou en de kinderen waardevolle gesprekken toe!

Deel jouw ervaringen!

De [Week van de Kinderfilosofie](#) wenst jou en je (klein)kind, gezin, klas of groep mooie gesprekken toe!

Wil je je ervaringen delen met de Week van de Kinderfilosofie? Dat vinden we leuk! Laat een reactie achter op [facebook](#), [insta](#) of stuur ons een mail (info@weekvandekinderfilosofie.nl), dan plaatsen we je reactie (anoniem indien gewenst).